

A „Magyar Király“, a reformkor vendégfogadója

Irla Sihalóssy László

Még manapság is megtörténik, hogy amikor vidéki urak váciutcai sétájkát a Lánchid irányában folytatják, kérdően tekintenek a Dorottya-utca sarkára. Csodálkoznak az ott diszelgő ujszerű bérpalotán. Az ő szemük nem ezt szokta meg, hanem egy háromemeletes ódon, sárga épületet, a Magyar Király-szállót. Hát már ez is eltűnt? Hogyan lehetséges ez? Hiszen nyolc évvel ezelőtt még itt állt, katonás ridegséggel, amint az a napoleoni háborúk idején emelt épülethez illett.

Mogorva épület volt ez a Magyar Király a huszadik század szemében, pedig a multja tele volt hintve a régi Pest romantikájával. Alapítója a híres Halzl János volt, a XVIII. és XIX. század fordulójának egyik legötletesebb üzletembere.

Halzl, a bárka-pincér

Halzl, mint bárka-pincér kezdte pályáját. Ez azonban nem azt jelenti, hogy Halzl Bécs fénykorában valami kis előkelő, intim bárban alapozta meg jövőjét. Bárka alatt nem kis bárk kell értenünk, hanem egy ormótlan fahajót, amelyent másfélszáz év előtt egyként használtak személy- és áruszállításra. Manap is akad a Dunán még efféle bárka, de ma már csak uszályként használják. A régi világban önálló alkalmatosság volt az ilyen hajó, amelyet a víz sodra és emberi erő mozgatott.

Ilyenek jöttek Pestre a német utasok és kereskedők, szintugy a vándorló legények, akik — ha segítettek evezni — még élelmet is kaptak. Ezekből a vándorló legényekből került ki számos olyan üzletember, aki, mint iparos, kereskedő, vállalkozó, vendéglős vagy éppenséggel szállodás hozzájárult Pest városi lendületéhez.

Ilyen volt Halzl János, de ő nem alkalmi bárka-utas volt, hanem hivatásos bárka-pincér. Ez a foglalkozás jól jövedelmezett a fiatal Halzlnak, aki mozgékony, fáradságot nem ismerő ember lehetett. A Bécsből Pestre sztatott bárkát ugyanis Pesten szétszedték, faanyagát eladták. Így aztán Halzlnak — akinek a maga körében Kurta János volt a bece-neve — minden Pestre érkezés után ki kellett agyálnia, hogyan jut ismét vissza Bécsbe. Nem kellett őt féltetni: kiagyalta. Annyi postakocsi, url fogat, parasztszékér járt az időben a két főváros között, hogy azon jutott hely az ilyen minden szolgálatra kész fürge embernek fizetség nélkül is.

Bécsben a Duna partján már várták Kurta Jánost azok, akik az ő főztjét akarták élvezni Bécsből Pestig, a szőke Duna hajzain. Az ellátás ugyanis ezeken a bárkákon rendszerint gyalázatos rossz volt. Ott csupán valami alpári hideg kosztot lehetett kapni s ugynevezett hajólevest, amit csak edzett Duna-járók tudtak méltányolni. János azonban egyszerű eszközökkel csodát művelt: a reggelit tette meg főtékezésül s ezen párolgó kávéval és tojással szolgált az utasoknak, szimpla, dupla s ha kívánták, tripla adagokban.

Halzl, az első nagyméretű pesti szálló megalapítója

Igy tett szert Halzl hatvan pengő forint tőkére s elhatározta, hogy ezen túl nyugodtabb életet fog élni: Pesten marad. A Hétválasztó Fejedelemhez címzett szállóba állt be főpincérnek. Nagyon megbecsülték itten, de Halzlnak már megnöttek az igényei. Időközben jó, dolgos feleségre tett szert s most már azon iparkodott, hogy önálló üzlete legyen.

Nagy időket élt ekkor a világ. Napoleon hadai dühörögtették meg Európa földjét. Nagy volt az élénkség Ferenc császár és király országaiban. Ausztriából különösen sok előkelő utas érkezett Pestbudára, amelyet máshonnan is szép számmal kerestek fel idegenek. De megduzzadt a belföldi forgalom is.

Ezt a konjunkturát használta ki Halzl, amikor kibérelte az akkor épült Magyar Király-szállót, amely jónéhány évig első volt a pesti vendégfogadók élén. Része volt ebben a Dunára eső csodaszép kilátásnak, amellyel csak az Angol Királynéé vetekedhetett. Szintugy növelte a Magyar Király klientéláját a Városi Színház tőszomszédsága, amelyhez 1832-ben a dunai oldalon hozzáépült a nagyszerű pesti Redut.

Előkelő p'itíkusok, arszlánok és divák a Magyar Királyban

Ez időben azonban már nem Halzl volt a Magyar Király fogadósa, hanem Emmerling Károly, aki egyszersmind a Redutot is bérelte. Két horoggal természetesen bővebb volt a halászat.

B. Wesselényi Miklós is a Magyar Királyba szállt jóideig. Szerette ezt a szállót a nagyon haragudott, ha véletlenül nem kapott szobát. Ez esett meg vele 1821-ben, pedig akkor még a szolgáját is előreküldte bagázsistul. Mikor aztán másnap maga is beállított, a Hétválasztóba kommandálták. Ez nagyon nem tetszett neki s csak akkor engesztelődött ki, amikor Széchenyi elvitte gyors tempóban sétálni

a Gellérthegy tetejére. Ez a sportséta lecsillapította a tagbaszakadt bárót.

De a megszokáson kívül volt még valami, helyesebben valaki, aki Miklós bárót a Magyar Királyhoz kötötte. Ez Hagen Sarolta volt, az ünnepelet német diva, aki ez időben a pesti Városi Színházban vendégszerepelt s maga is a Magyar Királyban lakott. Innen indult el minden reggel a pesti aranyifjuság lovas- és kocsikorzója, amelyen rendszerint Hagen kisaszszony is részt vett 25—30 urlovas kíséretében, akik között ott lehetett látni Sándor Móric grótot, a világhírű urlovast és kocsihajtót. Így vonult e vidám, tarka menet — mert ez időben a hintók sárga vagy zöld színűek voltak kék posztóbéléssel — a faszoron át a városerdőcskébe.

Wesselényi Széchenyi István gróffal is megismertette imádotját, akinek páratlan színvadi sikerei voltak. Ez viszont bosszantotta az ijeságot, a jurátus világot, amely egy márciusi napon parázs tüntetést rendezett Sarolta ellen, aki erre másnap bosszusan elhagyta a magyar fővárost.

A Magyar Király nagysága és hanyatlása

A Magyar Király 1840 körül már olyan szálló volt, amelyben mindent megtalál az utas. A földszinten volt kávéház, vendéglő, borbélyműhely, söröző, bérkocsiuzeum és így tovább. Maga a kávéház, amelybe 37 ujság járt, írók és művészek találkozó helye volt, akik — egykoru följegyzés szerint — „oly óriási füstöt fújtak ki magukból, hogy az már az idegekre ment“. Nagy szó volt ez egy pipás országban!

Ez a nagylét azonban már magában hordta a hanyatlás csiráját. Ez időben Mayer Vince Bálint és felesége voltak a bérlők, akik — úgy látszik — nem értették a szállós mesterség ezernyi csinyját-binját és 1841-ben csődöt kértek maguk ellen. Ezt el is rendelték, a szálló azonban továbbra is üzemben maradt, sőt alaposan leszállította szobaárait. Így, amint az akkori Pesti Hírlapban olvassuk, a legdrágább szoba napi ára 48 krajcár volt, a legolcsóbbé 12 krajcár. Az olcsóbb árak s a régi dicsőség egy ideig még az első sorban tartották a reformkor e híres szállóját.

A Magyar Király-szálló vezető szerepe addig tartott, amíg dunaparti szálló volt. Amikor elébe építették a Mária Valéria-utcát, versenytársai mindjobban utólérték, amikor pedig 1871-ben a Hungária nagyszálló megnyitásával új szállótípus keletkezett, a Magyar Király a Pestről szóló utikönyvekben az élére került annak a bekezdésnek, amely a jó és megbízható — másodrendű szállókat sorolta föl. 1937-ben lebontották.